

ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПРІОРИТЕТНА ДОМІНАНТА ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Вища освіта як невід'ємний компонент соціально-економічного і культурного розвитку суспільства відіграє ключову роль у підтримці соціальної згуртованості, економічного зростання і глобальної конкурентоздатності. На сучасному етапі здійснюється ґрунтовна трансформація вищої освіти в Україні, відбувається її інтернаціоналізація, впровадження цифрових технологій навчання і викладання, визнання компетентностей, набутих у неформальній чи інформальній освіті, реалізується студентоцентризований підхід до проектування освітнього середовища. Неабияк актуалізується питання забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, що стає головним пріоритетом діяльності як вищих органів влади у сфері освіти, так і закладів вищої освіти.

Якість надання освітніх послуг, ефективність освітньої діяльності та управління є необхідною умовою конкурентоздатності національної системи вищої освіти. Відтак оцінювання якості вищої освіти, її забезпечення та постійне удосконалення визначають ключові цілі стратегії розвитку вищої освіти в Україні. Наукове обґрунтування механізмів оцінювання якості вищої освіти на основі аналізу вітчизняного досвіду й урахування кращих міжнародних досягнень і практик є важливим дослідницьким завданням в умовах посилення конкуренції у світовому освітньому і науковому просторі [1, с. 210].

Ефективними інструментами ідентифікації якості вищої освіти слугують європейські та національні рамки кваліфікацій, зокрема Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005), Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (2008), Національна рамка кваліфікацій (2011), а також імплементація систем зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2005).

Підходи до формування змісту і структури системи забезпечення якості вищої освіти в Україні базуються на Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), основне призначення яких покращувати якість освіти в європейському просторі, забезпечувати прозору і зрозумілу систему якості вищої освіти, допомагати і сприяти підвищенню якості діяльності закладів вищої освіти та через якість утверджувати права на автономію. «Стандарти і рекомендації» є відповідним документом для закладів вищої освіти та агенцій з контролю якості щодо внутрішніх і зовнішніх систем забезпечення якості вищої освіти [4].

Законом України «Про вищу освіту» регулюється система забезпечення якості вищої освіти в Україні, складовими якої є: 1) системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості); 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти; 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [2]. Відповідно до Закону заклади вищої освіти повинні мати внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, яка оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти.

Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти має на меті створення алгоритму постійної інституційної уваги до якості освіти, включно із переглядом і покращенням

освітніх програм і навчальних курсів. Ця система має особливе значення для забезпечення конкурентоздатності сучасного університету, оскільки ЗВО самостійно повинен розвивати власну якість на основі принципів автономії, самоврядності і саморегулювання. Запровадження внутрішньої системи забезпечення якості визначається унікальною внутрішньою культурою ЗВО, його місією, традиціями, відповідною політикою якості, взаємоповагою і довірою між усіма членами університетської спільноти [3].

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає визначення закладом вищої освіти принципів і процедур забезпечення якості освітньої діяльності; здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; щорічне оцінювання здобувачів, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів оцінювань на офіційному веб-сайті, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу; забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти і кваліфікації; забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти і здобувачами вищої освіти; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом та ін. [2].

Нині у нашій державі зроблено значні кроки у напрямі інтеграції вітчизняної вищої освіти у Європейський простір вищої освіти, інтернаціональної спрямованості діяльності закладів вищої освіти, запровадження Європейської кредитної трансферної накопичувальної системи (ECTS), створення національної системи забезпечення якості вищої освіти на основі Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), забезпечення умов для академічної мобільності здобувачів вищої освіти, наукових і науково-педагогічних працівників, адміністративного персоналу закладів вищої освіти, підтримання привабливості європейської вищої освіти, розвиток і гармонізація законодавчої бази у сфері вищої освіти шляхом систематизації і удосконалення відповідних нормативно-правових актів, зміцнення взаємозв'язків із світовими освітніми системами.

Отже, на сьогодні проблема забезпечення якості вищої освіти набула актуальності в багатьох країнах світу, в т.ч. і в Україні. В умовах глобалізації стандартизація вищої освіти та її упорядкованість безпосередньо впливають на якість освітньої діяльності університетів і є необхідною умовою інтеграції у світове співтовариство. Беззаперечно, що дотримання цих стандартів сприяє покращенню якості наданих освітніх послуг, підвищенню іміджу і діяльності закладів вищої освіти, забезпечує конкурентоспроможність фахівців на ринку праці, створює умови для участі в інтеграційних процесах гармонізації міжнародного освітнього простору і соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. 220 с.

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

3. Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості: Затверджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол № 6 від 26.06.2019 р. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Рекомендації-НАЗЯВО-стосовно-внутрішнього-забезпечення-якості.pdf/>.

4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Додаток-1.-Стандарти-і-рекомендації-щодо-забезпечення-якості-в-Європейському-просторі-вищої-освіти.pdf>.